

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Üldkohus
PRESSITEADE nr 81/21
Luxembourg 12. mai 2021

Kohtuotsus (kohtuasi T-789/19)
Tom Moerenhout jt vs. komisjon

Üldkohus tühistas ebapiisava põhjenduse tõttu komisjoni otsuse, millega keelduti kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest

Niisuguse kodanikualgatuse esitanud kodanikul peab olema võimalik mõista komisjoni arutluskäiku

Tom Moerenhout ja kuus muud kodanikku edastasid 5. juulil 2019 Euroopa Komisjonile vastavalt kodanikualgatuse määrusele¹ Euroopa kodanikualgatuse ettepaneku „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ (edaspidi „kavandatud kodanikualgatus“).

Vastavalt selles määruuses sätestatud nõuetele² esitati kodanikualgatuse teema ja eesmärgid ning viidati nendele aluslepingu sätetele, mida kodanikud pidasid kavandatud meetme puhul asjakohaseks. Kavandatud kodanikualgatuse teema kohaselt oli selle eesmärk niisuguste õigusnormide vastuvõtmine, milles nähtaks ette okupeeritud territooriumidel asuvate või tegutsevate okupandi üksustega tehtavate kaubandustehingute reguleerimine, hoides ära sealt pärinevate toodete jõudmise ELi turule. Sellega seoses viitasid hagejad nii aluslepingute erinevatele sätetele kui ka Euroopa Liidu põhiõiguste hartale, mitmele Euroopa Kohtu määrusele ja otsusele ning rahvusvahelise õiguse normidele ja allikatele.

Komisjon keeldus 4. septembri 2019. aasta otsusega³ kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest. Ta põhjendas oma keeldumist sellega, et kavandatud kodanikualgatusega taotletava õigusakti saaks võtta vastu ainult ETL artikli 215 alusel, mis nõuab sellise otsuse vastuvõtmist, millega nähakse ette majandus- ja rahandussuhete osaline või täielik katkestamine või piiramine asjasse puutuva kolmanda riigiga. Komisjon märkis aga, et tal ei ole õigust esitada sellel alusel õigusakti ettepanekut.

Laiendatud koosseisus tehtud kohtuotsusega tühistas Euroopa Liidu Üldkohus vaidlustatud otsuse, kuna see **ei sisaldanud piisavalt teavet**, mis oleks võimaldanud hagejatel **mõista** kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest keeldumise **põhjuseid** ja Üldkohtul teha kontrolli selle keeldumise õiguspärasuse üle. Nimelt ei ole selles otsuses täidetud **põhjendamiskohustus**, mida nõuavad alusleping⁴ ja kodanikualgatuse määrus⁵. Üldkohus täpsustas niisiis komisjoni põhjendamiskohustuse **ulatust** juhul, kui ta keeldub selle määruse alusel esitatud kodanikualgatuse registreerimisest.

Üldkohtu hinnang

Üldkohus meenutas, et kodanikualgatuse määruse eesmärgid on **tugevdada Euroopa kodakondsust, parandada liidu demokraatlikku toimimist, soodustada kodanike osalemist**

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta (ELT 2011, L 65, lk 1). See määrus tunnistati kehtetuks ja asendati alates 1. jaanuarist 2020 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrusega (EL) 2019/788 Euroopa kodanikualgatuse kohta (ELT 2019, L 130, lk 55; edaspidi „kodanikualgatuse määrus“).

² Kodanikualgatuse määruse artikli 4 lõige 1.

³ Komisjoni 4. septembri 2019. aasta otsus (EL) 2019/1567, milles käsitletakse kavandatud kodanikualgatust „Tagada, et ühine kaubanduspoliitika vastaks ELi aluslepingutele ja oleks kooskõlas rahvusvahelise õigusega“ (ELT 2019, L 241, lk 12).

⁴ ETL artikkel 296.

⁵ Kodanikualgatuse m artikli 4 lõike 3 teine lõik.

demokraatlikus elus ja muuta liit ligipääsetavamaks. Ta rõhutas, et nende eesmärkide saavutamine on tõsiselt ohus, kui kavandatud kodanikualgatus puudutavas keeldumise otsuses puudub ammendav põhjendus.

Selle määruse kohaselt⁶ registreerib komisjon kavandatud kodanikualgatuse, kui see **ei jää ilmselgelt välja tema selliste volituste ulatusest**, mille kohaselt komisjon on pädev esitama **liidu õigusakti ettepaneku** aluslepingute rakendamiseks. Üldkohus märkis, et käesolevas asjas ei ole vaidlustatud otsuses piisavalt põhjendatud komisjoni pädevuse puudumist esitada ettepanek, mis vastaks kavandatud kodanikualgatuse teemale ja eesmärkidele. Olles meenutanud institutsioonide aktide põhjendamise kohustuse põhimõtteid, kirjeldas Üldkohus asjaolusid, millega tuleb arvestada, et vaidlustatud otsus oleks piisavalt põhjendatud küsimuses, miks puudub komisjonil pädevus kodanikualgatuse määruse tähenduses.

Esimesena märkis Üldkohus, et pelk viide ETL artiklile 215, mis käsitleb piiravaid meetmeid, ei võimalda mõista, miks komisjon leidis, et kavandatud meede kuulub eranditult ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) valdkonda. Nimelt **ei selgitanud komisjon, miks** ta leidis, et kavandatud kodanikualgatuses silmas peetud meede tuleb **liigitada niisuguseks, mille ese on akt, mis näeb ette kaubandussuhete katkestamise või piiramise ühe või mitme kolmanda riigiga** ETL artikli 215 lõike 1 tähenduses.

Teisena meenutas ta, et põhjenduste piisavuse hindamisel tuleb arvesse võtta asjasse puutuvat konteksti. Hagejad viitasid kavandatud kodanikualgatuses sõnaselgelt ja korduvalt ühisele kaubanduspoliitikale ning seda valdkonda puudutavatele sätetele, nagu ETL artikkel 207. Käesolevas asjas tuli komisjonil seega **selgitada põhjusi, mis viisid ta** vaidlustatud otsuses kaudselt **järeldusele**, et kavandatud kodanikualgatuses silmas peetud meede ei kuulu selle teemat ja eesmärke arvestades ühise kaubanduspoliitika valdkonda ning seetõttu ei saanud seda võtta ETL artikli 207 alusel. Vaidlustatud otsuses oli sellel hinnangul keskne tähtsus, kuna erinevalt ÜVJPst on ühine kaubanduspoliitika valdkond, milles sel institutsioonil on õigus esitada liidu õigusakti ettepanek ETL artikli 207 alusel.

Kolmandana leidis Üldkohus, et selle hindamisel, kas vaidlustatud otsuse **põhjendused on piisavad või mitte**, tuleb arvesse võtta ka aluslepingute sätete⁷ ja kodanikualgatuse määruse normide eesmärke – julgustada kodanike osalust demokraatlikus elus ja muuta liit ligipääsetavamaks. Nende eesmärkide tõttu pidi komisjon selgelt välja tooma põhjused, miks kavandatud kodanikualgatuse registreerimisest keeldutakse. Ammendava põhjenduse puudumisel võivad komisjoni vastuväited kodanikualgatuse vastuvõetavusele **ohustada oluliselt** uue kodanikualgatuse võimalikku esitamist.

Seetõttu tühistas Üldkohus vaidlustatud otsuse ebapiisava põhjenduse tõttu.

MÄRKUS: Üldkohtu lahendi peale võib kahe kuu ja kümne päeva jooksul selle teatavakstegemisest esitada üksnes õigusküsimustes apellatsioonkaebuse Euroopa Kohtule.

MÄRKUS: Tühistamishagiga taotletakse liidu õigusega vastuolus olevate liidu institutsioonide õigusaktide tühistamist. Teatud tingimustel võivad liikmesriigid, Euroopa institutsioonid ja eraõiguslikud isikud esitada Euroopa Kohtule või Üldkohtule tühistamishagi. Kui hagi on põhjendatud, tühistatakse õigusakt. Asjassepuutuv institutsioon peab täitma õiguslõnga, mis õigusakti tühistamisega võib tekkida.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Üldkohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

⁶ Kodanikualgatuse määruse artikli 4 lõike 2 punkt b.

⁷ ELL artikli 11 lõige 4 ja ETL artikli 24 esimene lõik.